

Vetoamus kansanedustajille Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen erillisrahoituksesta

Aluehallitus 16.10.2023 § 296

8486/00.04.00/2023

Valmistelija

Vaikuttajaviestinnän erityisasiantuntija Jouni Vauhkonen p. 040 571 6349

Etelä-Savon hyvinvointialue ja Lapin hyvinvointialue sekä Savonlinnan kaupunki ja Kemin kaupunki esittävät kansanedustajille vetoamuksen sen puolesta, että Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi varataan 16 miljoonan euron määräraha (8 M€/hyvinvointialue) valtion vuoden 2024 talousarvioon ja tulevien vuosien kehyksiin.

Eduskunta hyväksyi vastauksessaan hallituksen esitykseen eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (EV 111/2021 vp) lausuman, jossa eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden riittävän palvelutason ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin sen varmistamiseksi.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on kirjaus, jonka mukaan hyvinvointialueet rahoittavat sairaaloiden ja päivystysten toiminnan yleiskatteellisesta rahoituksesta ilman erilliskorvauksia. Kirjaus on kohteessa ”Terveydenhuollon päivystysten porrasteisuus ja palveluverkko”, jonka tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja valtion taloutta 50 M€ vuonna 2026 sekä 75 M€/v. vuosina 2027-2028 ja pitkäaikaisvaikutuksena.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 28.8.2023 tekemällään päätöksellä kansallisen erikoissairaanhoidon sairaaloiden ja päivystysten porrasteisuuden, työnjaon ja yhteistyön selvittämiseksi ministeriöiden ja hyvinvointialueiden virkahenkilöistä koostuvan työryhmän ja sille ohjausryhmän.

Keskussairaالاتاسoisen yksikön ja ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylläpitämiseen Kemin ja Savonlinnan sairaaloissa on painavia syitä ja niitä on nostettu esiin hyvinvointialueiden asiasta eri vaiheissa antamissa lausunnoissa. Sairaalaverkon yhteiskunnalliset vaikutukset on välttämätöntä ottaa huomioon laajemmin kuin vain hyvinvointialueiden talouden tai ahtaasti katsottuna valtion talouden kannalta. Ympärivuorokautisesti päivystävien sairaaloiden sijainnilla ja määrällä on vaikutuksia erikoissairaanhoidon toiminnan ja hyvinvointialueiden talouden lisäksi laajemmin yhteiskunnan toimintaan ja talouteen, oppilaitosten toimintaan ja osaavan henkilöstön saatavuuteen, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävään kehitykseen sekä valmiuteen ja varautumiseen.

Hyvinvointialueiden rahoituksessa ei nykyisellään oteta huomioon kahden aiemman sairaanhoitopiirin laajuisia alueita olosuhdetekijänä.

Hyvinvointialueille siirtyneet sairaanhoitopiirit ja niiden ylläpitämä sairaalaverkko on kuitenkin rakennettu aiemman lainsäädännön ohjauksessa väestön tarpeita vastaavaksi ja nykyinen toiminta siirtyi sellaisenaan hyvinvointialueille. Tämä rasittaa ns. kahden sairaanhoitopiirin hyvinvointialueita merkittävästi enemmän kuin muita hyvinvointialueita. Voimassa olevan lain ja asetuksen mahdollistama erillirahoitus Lapin- ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi on välttämätön siihen saakka, että hyvinvointialuerahoituksen olosuhdetekijöitä arvioidaan uudelleen.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (voimaannpanolaki) 59 § mukaan Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueet voivat ylläpitää kahta ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystyksikköä sairaaloidensa yhteydessä, jos väestön palvelutarve sitä edellyttää ja enemmän kuin yhden yksikön ylläpito ei vaaranna laissa hyvinvointialueen toiminnalle säädettyjen edellytysten noudattamista ja veloitteiden täyttämistä.

Jos Lapin- tai Etelä-Savon hyvinvointialue ylläpitää kahta ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystyksikköä, valtion talousarvion rajoissa valtion varoista voidaan maksaa erilliskorvaus hyvinvointialueelle niistä ylimääräisistä kustannuksista, joita aiheutuu

hyvinvointialueelle kahden ympärivuorokautisen yhteispäivystysyksikön ylläpidosta.

Lakimuutoksen 428/2023 voimaantulosäännöksen mukaan korvaus maksetaan ensimmäisen kerran vuonna 2024 syntyneistä kustannuksista.

Valtionhallinnon ja valtiovallan toiminnan tulisi olla ennakoitavaa varsinkin haastavassa muutostilanteessa, joka sote-uudistus mitä suurimmassa määrin on. Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden erillisrahoituksesta on päätetty vastaikään tämän vuoden puolella tulleen voimaantulosäännöksen mukaisesti. Etelä-Savon ja Lapin hyvinvointialueet ovat voineet tehdä suunnitelmiaan valtiovallan tekemän linjauksen perusteella.

Hallitusohjelman linjaukset erillisrahoituksen päättymisestä asettavat nämä kaksi hyvinvointialuetta heti organisaatioiden toiminnan alussa kohtuuttomien muospaineiden eteen verrattuna muihin hyvinvointialueisiin. Ennen erillisrahoitusta koskevien lopullisten päätösten tekemistä on syytä odottaa ainakin STM:n asettaman työryhmän linjaukset.

Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylimääräisten kustannusten korvaamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (638/2023) säädetään Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueille ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen aiheuttamien ylimääräisten kustannusten vuoksi valtion varoista maksettavan korvauksen perusteista, hyvinvointialueiden toimittamasta selvityksestä, toimintaa ja taloutta koskevista luovutettavista tiedoista sekä korvauksen myöntämiseen liittyvästä menettelystä.

Etelä-Savon hyvinvointialue ja Lapin hyvinvointialue sekä Savonlinnan kaupunki ja Kemin kaupunki edellyttävät, että voimassa olevan lain ja asetuksen mahdollistamaan erillisrahoitukseen Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi varataan riittävä todellisiin kustannuksiin perustuva määräraha valtion vuoden 2024 talousarvioon sekä tulevien vuosien kehyksiin.

Hyvinvointialuejohtajan esitys:

Aluehallitus vetoaa kansanedustajiin ja esittää toiveen, että vaalipiirien kansanedustajat tekisivät talousarvioaloitteita, että Lapin- ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden ympärivuorokautisten yhteispäivystysten ylimääräisten

kustannusten korvaamiseksi varataan 16 miljoonan euron määräraha (8 M€/hyvinvointialue) valtion vuoden 2024 talousarvioon ja tulevien vuosien kehyksiin.

Käsittely:

Merkitään, että Oskari Valtola (kansanedustaja), Jaana Strandman (kansanedustaja), Anna-Kristiina Mikkonen (kansanedustaja) ja Eija Stenberg (Savonlinnan kaupunginhallituksen puheenjohtaja) ilmoittivat olevansa esteellisiä ja poistuivat kokouksesta. Ilmoitukset hyväksyttiin. Jaana Strandmanin tilalle asian käsittelyn ajaksi saapui hänen henkilökohtainen varajäsenensä Kirsi Visunen.

Päätös:

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Tiedoksi

Kaakkois-Suomen ja Lapin vaalipiirien kansanedustajat